

FELFÜGGESZTETT IDŐ

KUN ÁRPÁD NOVELLÁI

Tűzvédelmi oktatás

Unnin időnként rohamszerű nyugtalanság vett erőt. Napközben általában a számítógép előtt ülve szerkesztette a járási evangélikus gyülekezet újságját, de néha, kiszámíthatatlan időközönként felpattant, átszaladt hozzám, aki, ha nem jöttem turisták, a szuvenírboltban lógattam a lábam a pénztárgép mögött. Miután berontott, ugyanazzal a riadt szemmel, mint amit rozsomákra hasonlító lányánál megfigyeltem az első hamuvölgyi reggelen, olyasféle kérdéseket tett fel vádló tekintettel, hogy vajon a templom riasztóját rendesen átkapcsoltam-e nappali állásba, vagy, hogy a hatnyelvű templomismertető brosúrából van-e elől olaszul elég arra az esetre, ha beállítana egy bizonyos kirándulóbusz Milánóból, ahonnan pár napja e-mailt kapott, amit azóta már nem talál, mert véletlenül kitörölhette a levelezésből. Hetente egyszer-kétszer zaklatottan fel szokta tépni azt a borítékot, amelyet előző nap saját kezűleg pecsételt le a bevétellel. Végzetes számolási hiba után kutatott, a Kényszerképzet Szelleme arra utasította, hogy újra leellenőrizze a tételeket. Ezen rohamai alkalmával sűrűn emlegette, szorongva a mulasztása miatt, a tűzvédelmi oktatást, amin az előírás szerint a legelső munkanapomon részt kellett volna vennem.

A tűzvédelmi oktatásra végül a legutolsó munkanapomon került sor. Egyszerűen azért, mert a járás egyetlen hivatásos tűzoltója egészen addig szabadságon volt. A Norvég Tüdő- és Szívbetegség Országos Egyesületének, az NTSZOE-nek azt a gyalogtúráját kísérte végig önkéntes szervezőként, amely minden évben a földgolyó más-más egzotikus helyén visz keresztül, és amely azon a nyáron történetesen a Kilimandzsáró kíméletes megmászását jelentette a legbarátságosabb lejtő felől, ahogy azt Unni egyik elejtett megjegyzéséből megtudtam.

A járási tűzoltó nem komppal jött, hanem megkerülte a hamuvölgyi fjordágot. A közbeeső tanyákon megállt, lelkiismeretesen letisztogatta a bemocskolódott tűzcsapokat, és leellenőrizte, hogy üzemképesek-e. Szolgálati, piros mikrobuszával, amelynek tetején takaros, kihúzható

létra feküdt, a litván vendégmunkások csörlője mellett megállt, és mielőtt levette volna a gyújtást, egy pillanatra bekapcsolta a szirénát, amitől az felvijogott, és megfordult a lámpaburában néhányszor a parázspiros fény.

Unni kiment hozzá, bevezetette a szuvenírboltba, leültette közém és Jon Trygve közé az odakészített székre, ő pedig rögtön belevágott az elméleti oktatásba. Átfogó bevezetővel kezdte tűzről, vízről és a tűzoltás általános elméletéről. A bevezető után esetelni kezdte a dongatemplomok speciális helyzetét, mint olyan objektumokét, amelyek faszkerkeztük miatt különösen tűzveszélyesek. Miközben beszélt, rövidre nyírt, őszes bajusza vidáman ugrált, apró szeme pajkosan csillogott, mintha a komoly mondanivaló alatt végig valami huncutságon törné a fejét. Egy idő után szórakozottan a kezébe vette az övéen lógó, apró tűzoltócsákányt, és, amikor a hamuvölgyi templom tűzvédelmének a bemutatására tért, lóbálni kezdte.

A hamuvölgyi templom tűzvédelme aprólékosan kiépített, hajszálpontos rendszerként működött. A hő- és mozgásérzékelő kamerák, valamint a füstjelzők a legkisebb gyanús jelre értesítést küldtek a megyei központ ügyeletének. Lehetőfinom beállításuknak köszönhetően pontosan bemérték az érzékelt veszély nagyságát, és ehhez igazítva, miközben működésbe hozták a szirénát, fokozatosan beindították a háromféle oltási rendszert. Nevezetesen először azokat a fűvókákat, amelyek közönséges vizet spricceltek, másodszor azokat, amelyek tűzoltó habot lövelltek, harmadszor pedig azokat, amelyek tűzfelfojtó füstöt bocsátottak ki. Ezek az automatikusan működő rendszereken túl különböző, kézzel kicsavarható tűzoltótömlők és poroltók voltak még a templomban és a templom körül elhelyezve, a főbejárattal szemben pedig egy földbe süllyesztett vízágyú.

Az elméleti oktatás végeztével kimentünk a szuvenírboltból, és a templom nélkül maradt kőalap mellé vonultunk. A tűzoltó kinyitott egy pléhládát, kihúzta a ládából a laposra összecsavart víztömlőt és kipróbálta, majd sorban Unni, Jon Trygve és az én kezembe nyomta, hogy mi is kövessük a példáját. Mivel a templomkertben voltunk, amely a norvégoknál maga a temető, ezért olyan szabadon maradt területre kellett irányítani a tömlő fejét, ahol nem álltak sírkövek. Ennek ellenére nekem minden feltűnés nélkül mégis sikerült kimosnom a bő vízszugárral a földből egy aprócska csontot, amelyet zsebre tettem, anélkül hogy a többiek észrevették volna. Később, amikor este a babaházban jobban szemügyre vehettem, elégedetten állapítottam meg, hogy a csont apró gyerekállkapocs, amelyen gyöngyökként sorakozott tíz fénylő tejfog.

A földbe süllyesztett vízágyúval a tűzoltó csak egy rövid, néhány literes próbálövést adott le, hangsúlyozva, hogy azt csak hivatásos állományú szakember kezelheti, mert olyan erős nyomás alatt van, hogy kárt tehetne magában az oltás alatt álló objektumban is. Jelen

keltette életre őket újra meg újra, úgy, mint egy szenvedélybeteg, aki hosszú szünet után hozzájut a szeréhez.

A végeérhetetlen tűnzoltási gyakorlatnak azzal lett vége, hogy megszólalt a tűzoltó szolgálati mobilja. Nem a megyei központból jött a riasztás, csak Kakashalomról, a járásközpontból hívta az egyik ismerőse. Az történt ugyanis, hogy a bevásárlóközpont mellett egy macska felmászott az egyik nyírfa tetejére, és nem mert lejönni. Már a fél falu odagyűlt, megpróbálták lecsalogatni, lepiszkálni, védőhálót húztak ki alája, egyesek utána másztak a fára, de mindhiába, se szép szó, se macskatáp, se tej nem használt, olyan magasra pedig se bottal, se létrával nem értek fel. A macska azóta is keservesen nyivákkolt egy lehajló ág végén, görcsösen kapaszkodva egyensúlyozott, és bármelyik pillanatban lezuhanhatott.

A tűzoltó a hírt meghallva, elköszönt, sietve bevágta magát a piros mikrobuszba, hogy elérje a néhány perc múlva induló kompot, és megmenthesse a túlparton az életveszélyben lévő macskát.

Harcos Valhallából

Éjjel arra riadtam, hogy elviselhetetlen forróság tombol a babaházban. Fájdalom ébresztett, úgy éreztem, mintha lángok nyaldosnák a bőrömet. Kiugrottam az ágyból, feldöntve a babákat, a megterített, aprócska asztalt és a plüssállatokkal teli hintaszéket. Páni félelemmel feltéptem az ajtót, hogy kijussak az égő házból.

A friss levegőn lassan felébredtem. A fejem kitisztult, rájöttem, hogy a fájdalom a rémálom része volt, ahogy a tűz is.

Az alkonyat, ami néhány hete még, amikor Hamuvölgybe érkeztem, megtorpant a keleti horizonton, és nem jött tovább, esténként már szétterült az égen, és a hosszan tartó szürkület után, valamikor éjszaka végén besötétedett. Olyankor én már mindig aludtam, és emiatt annyira hozzászoktam a folyamatos világossághoz, hogy most a babaház ajtajában állva, meglepett a vaksötét. A legfurcsább mégis az volt, hogy Hamuvölgy fényei nem égtek, pedig Hamuvölgyben a szürkület kezdetén mindig kigyúlt a villany, és felkapcsolva maradt másnap reggelig. A templom díszkivilágítása, az építkezés reflektorai, a gyümölcsösön át kanyargó szerpentin utcalámpái, a magánházak külső világítása több fényt adott, mint szülővárosomban, Cotonou-ban egyik-másik kerület minden lámpája és közvilágítása együttvéve. Most mégis Hamuvölgyben is áramszünet volt, mint ahogy Cotonou-ban szokott lenni.

Aprócska fény villant fel a sötétben a málnavesszők és a ribizlibokrok szaggatott árnyékain túl. Akkora volt a csend, hogy tisztán hallottam a gyufa jellegzetes sercenését, majd láttam, ahogy felcsapnak a lángok az elvonatott dongatemplom északi oldalánál.

Mint akit zsinóron rántanak, mezítláb, alsógatyában rohanni kezdtem a málnavesszők és a ribizlibokrok között a tűz felé. A templom sarkánál felkaptam a poroltót, és mindent úgy tettem, ahogy azt az előző napon a tűzvédelmi oktatáson megtanultam. Kihúztam a biztosítószegyet, lenyomtam a kart, és ráfújtam a lángokra, amelyek már az egész északi falon lobogtak, elborítva a domborművet.

Nagyapám szerint a bennünk összeszövetkezett szellemek olyankor, amikor igazán nagy a baj, úgy segítenek rajtunk, hogy megszabadítanak legfőbb nyomorúságunktól, az elmúlástól. Például balesetek pillanatában, vagy amikor haldoklunk, felfüggesztik az időt, és megnyitják nekünk a saját világukat, vagy, ahogy nagyapám kifejezi, ellebbentik előlünk a látóhatár függönyét. Legtöbbünk ebből, mivel nem tanultunk meg olvasni azokból a jelzésekből, melyeket érzékszerveink küldenek, csak a felfüggesztett időt fogjuk fel. Még ha benéz is az ember a szellemek közé, nem érti, hogy mit lát. A felfüggesztett idő ennek ellenére a segítségünkre van, lehetőséget ad számunkra, hogy mélyebben megéljük a létezést, aprólékosan átgondoljuk, hogy hol a helyünk benne, és a következő pillanatban, amikor az idő újra elindul, mit tegyünk. Ennek a felfüggesztett időnek köszönhetjük, hogy esetleg mégis túléljük a balesetet vagy, hogy rettegésünket legyőzve, méltósággal lépünk át a halálba.

A varázslók hivatásszerűen megtanulják, hogyan használják a szellemek által felfüggesztett időt, mialatt a világ másféleképpen működik, mint normálisan. Olyan dolgokat művelnek, amelyekre a felfüggesztett idő törvényei érvényesek, az elmúlás felől nézve azonban csodának hatnak. Én ilyen tettekre nem voltam képes, nem tanultam meg értekezni a halottakkal, nem tudtam visszafordítani a Niger folyását, de még egy gleccserpatakat sem küldtem soha vissza a jégsziklák alá. A szellemeim azonban nekem is segítettek akkor, amikor spriccelni kezdtem a poroltóval. Nemcsak azt vettem észre, hogy megállt az idő, hanem azt is, hogy ebben a tágas örökkévalóságban szabadon cselekedhetek. Kinyílt körülöttem a valóság.

Nemcsak azt az embert láttam a legapróbb részletekig, aki szegecsekkel kivert bőrszerelésben, fénylő, fekete nadrágban, mellényben, dzsekiben, hosszú hajjal, torzonborz szakállal, bajusszal, acél gyűrűvel az ujján, vastag fémláncokkal a nyakában előttem állt. Nemcsak annak a párolgó benzinnel a fojtó illatát szagoltam, amely az előbb a gyufa lángjától belobbant, és magasra csapott, és amely azután a poroltó habja alatt vergődött, majd elaludt. Nemcsak a szűk pillanatot érzékeltem, hanem egészen távoli hangokat is hallottam, fémhúrok pendülését, dobok döndülését, izgatott párbeszédet,

zagyva hadarást, részeg, hajnali gajdolás. Több évvel ezelőtti izzadságszag csípte az orromat, olyan fények vágtak a szemembe, amelyek hónapokkal azelőtt villogtak egy óriási teremben.

Tudtam, hogy mindezeket az élményeket ez a másik ember élte meg korábban, ahogy azt is, hogy ő egy norvég black metal együttes dobosa. Láttam, mintha egész belső világa könyvként megnyílt volna előttem, hogy visszasóvárogya a réges-régi északi isteneket, Odint, Thort és a többieket. Kihalásukért és a hajdanvolt világ eltűnéséért a keresztény-zsidó Istent teszi felelőssé, aki napjainkra Skandinávia szellemi és erkölcsi hanyatlását okozta, és aki a megbocsátásról meg a felebaráti szeretetről szóló maszlagokkal elérte, hogy több százezer pakisztáni és más gyülevész népség dekkoljon Oslo, Bergen és Trondheim külvárosaiban, sőt még a korábban fertőzésmentes nyugat-norvég vidéken is mindenféle bokszosok sétafikáljanak, olyanok, mint én, és bemocskolják az izlandi szagák által halhatatlanná tett, szent helyeket.

A black metal dobos, aki magát életre kelt valhallai harcosnak tekintette, a keresztény-zsidó Istennel csatázott. Nem elégedett meg azzal, hogy egy olyan együttesben dobol, amely a Legnagyobb Gerillát, a Sátánt dicsőíti az énekeiben. Ahogy azt is kevésnek találta, hogy szimbolikus síkon is forgatja a dobverőit, és minden ütését tulajdonképpen a keresztény-zsidó Istenre méri. Nem és nem. Valóságosan is háborút indított ez ellen a Képmutató Szörnyeteg ellen. Minden erejével azon volt, hogy kifüstölje őt Norvégiából. Fel akarta robbantani legnagyobb itteni kakukktójását, a Nidaros Dómot Trondheimben. Egy mázsa dinamitot összegyűjtött már a lakásán, és harcostársaival, egy újpogány tűzserésszel és egy ógermán hitű belsőépítésszel, akikkel a véd- és dacsövetsége még a túlvilági Valhalla gyakorlóteréről datálódott – ahogy ezt álomlátások segítségével kiderítették –, aprólékos akcióttervet dolgozott ki. Miközben a Nagy Robbantást előkészítették, a hosszas tervezés szüneteiben a dobos a saját gyönyörűségére és mintegy az ellenség fásasztására elhamvasztott három keresztény fatemplomot. A hamuvölgyi lett volna a negyedik, amelyiknek a felgyűjtásához ezen az éjszakán hozzáfogott.

Amikor meglátta, hogy a feneketlen sötérből, amit ő bocsátott Hamuvölgyre azzal, hogy szakszerű szerszámaival áramszünetet idézett elő, előugrik a keresztény-zsidó Isten egyik színes bőrű harcosa, egyáltalán nem vesztette el a lélekjelenlétét. A nyakában függő láncért nyúlt, az ajkához emelte a láncon függő, ősi horogkeresztet, és áhítatos csókot lehelt rá. Ezzel egy időben a másik kezével előhúzta a revolverét, amely egy kézigránáttal együtt minden eshetőségre készen a bórna drágia zsebében lapult.

A felfüggesztett időben a megállt pillanatok úgy sorakoztak előttem, mint a meghaló előtt elmúlt életének eseményei. Az egyik pillanatban a dobos elhúzta a revolver ravaszát, a másikban a golyó kirepült a csőből, a harmadikban pedig közeledett a koponyám felé. Meghalóként

láttam rá a felfüggesztett idő összes pillanatára, de élőként voltam jelen bennük. Hús-vér valómban álltam a dombormű előtt, amelyet a tűzoltó készülék fehér pora vastagon betakart. Mintha egyedül ennek a fehér pornak, ennek a korai hónap a visszfénye világította volna be a jelenetet. A dobos rám lőtt, én pedig a porlítóval feléje sújtottam. Miközben lendítettem a karom, ámulva követtem tekintetemmel a golyót, ezt az apró, csillogó tüneményt. Egy csigánál is lassabban haladt, hiszen valójában minden egyes milliméteren egy örökkévalóságra elidőzött. Hozzám nem érhetett el, mert éles csengéssel nekipattant a porlító hengerének kemény acéljához, megpattant rajta, és irányt változtatva a dombormű négerébe fúródott. Abban a pillanatban, amikor a golyó végleg fennakadt a kilencszáz éves fában, akkor a porlító is célba ért. Lesújtottam a dobos koponyájára, aki vérbe borult fejjel, eszméletlenül omlott a lábaim elé.

Részletek a szerző Boldog Észak című, készülő könyvéből.

